

De Pater familias en zijn potestas.

De Romeinse samenleving was oorspronkelijk opgebouwd uit drie stammen, tribus. Iedere tribus bestond weer uit 10 curiae en iedere curia bestond uit 10 gentes. Er waren dus 300 gentes/clans. Oorspronkelijk was er iemand hoofd van zo'n gens. Die gentes konden bezit hebben, zoals een eigen kerkhof en trouwen binnen die gens mocht niet. Indien gevraagd, moesten leden van een gens elkaar helpen. Die gentes konden erg groot en machtig zijn. Zo is bekend dat bijvoorbeeld de gens Fabia de oorlog tegen de Etrurische Veientes (480/79) met 6000 man op zich namen. Helaas trapten ze uiteindelijk in een list en bleef er slechts één over.

De 30 curiae leverden oorspronkelijk de 30 **patres familias** voor de comitia curiata, de raad voor de koning, die uit 30 personen bestond en later de 300 senatoren van de senaat (bij ons de 1e kamer).

Zo'n gens bestond weer uit allerlei families met aan hun hoofd de pater familias. Deze had de **patria potestas** over zowel de **mater familias** als ook de filii en filiae familias en de nepotes ex filiis. Deze potestas verleende hem het recht te beslissen over het leven van onder andere zijn kinderen. Zijn positie binnen de familia was die van een kleine rex.

Ook de slaven vielen binnen de familia en werden dan ook **familiares** genoemd. Daarvandaan komt het, dat de term familia vaak slaven betekent. De maatschappelijke indeling had ook gevolgen voor de naamgeving. De Romeinen hadden niet echt veel voornamen (**praenomina**): Appius - Aulus - Drusus - Gaius - Gnaeus - Kaeso - Lucius - Mamercus - Manius - Marcus - Numerius - Publius - Servius - Spurius - Tiberius - Titus. Deze voornamen gaven ze aan de eerstgeborenen. De anderen kregen een rangtelwoord, die zelfs in onze tijd nog gebruikt worden als voornaam: Tertia (derde dochter), Quintus (5^e zoon). Je moet goed begrijpen dat de kans dat je volwassen werd, klein was en dat men voor het doorgeven van naam en vermogen dapper doorging met het verwekken van kinderen. Zo kom je gemakkelijk bij een vijfde of zesde (Sextus) zoon uit. Belangrijk was vooral de **nomen gentile**, de naam van je gens. Dat was de middelste naam. Nou was zo'n gens erg groot. Men verdeelde daarom zo'n clan onder door bijnamen te geven. Zo heette Caesar Caius Iulius **Caesar**. Caesar is de bijnaam en betekent **Krul**. De grote redenaar Cicero is ook alleen maar bekend bij zijn bijnaam Cicero, hetgeen kikkererwt betekent.

pater familias.